

הנחיות בטיחות לעבודת נשים בהריון, נשים מניקות ונשים בגיל הפוריות במעבדות עם חומרים כימיים

כללי

גורמים תעסוקתיים שונים, כולל חשיפה לחומרים כימיים מסוימים, עשויים לגרום לפגיעה בפוריות האישה בגיל הפוריות ואף לגרום לפגיעה בעובר במקרה של נשים הרות. לכן, על נשים בהריון, נשים מניקות ונשים בגיל הפוריות להקפיד בכל הנוגע לשמירת כללי הבריאות והזהירות. על העובדות ועל מעסיקהן להכיר את הגורמים המסוכנים במעבדה ולמנוע חשיפה של נשים בגיל הפוריות, נשים בהריון ונשים מניקות לגורמים המסכנים את בריאותן.

בהמשך המסמך ניתן למצוא הנחיות לעבודת נשים בהריון, נשים מניקות ונשים בגיל הפוריות עם חומרים כימיים, כולל תקנות רלוונטיות בנושא.

ב"תקנות הבטיחות בעבודה (בטיחות וגיהות תעסוקתית בעבודה עם גורמים מסוכנים במעבדות רפואיות, כימיות וביולוגיות) התשס"א 2001" לא מופיעות דרישות ספציפיות בקשר לעבודת נשים. אם זאת, ב"תקנות עבודת נשים (עבודות אסורות, עבודות מוגבלות ועבודות מסוכנות, התשס"א 2001)" מפורטים חומרים המוגבלים/אסורים לעבודה של נשים בהריון, נשים מניקות ונשים בגיל הפוריות.

1. הנחיות לעבודת נשים במעבדות עם חומרים כימיים

ההנחיות לעבודת נשים בהריון, נשים מניקות ונשים בגיל הפוריות עם חומרים כימיים הן פרטניות לגבי כל חומר, כפי שניתן לראות מרשימת החומרים המופיעה בתוספות השניה, השלישית עד החמישית לתקנות עבודת נשים (עבודות אסורות, עבודות מוגבלות ועבודות מסוכנות, התשס"א 2001). בהמשך המסמך מצורפים עקרי התקנות הרלוונטיות בהקשר העבודה עם חומרים כימיים וכן התוספות הרלוונטיות לתקנות.

כבר כאשר מתכננים להיכנס להריון יש להיזהר מחשיפה לגורמי סיכון העשויים לפגוע בתהליך הרבייה ובעובר. מהרגע שנודע למעביד על הריונה של עובדת במעבדה (כולל סטודנטית), אסור לו להעסיקה בתנאי עבודה הכרוכים בחשיפה ו/או בייצור של חומרים כימיים מסוימים ונגזרותיהם (כגון בנזן, עופרת, כספית אורגנית, קדמיום, וארסן). אין להעסיק אישה בהריון, אישה מניקה ואישה בגיל הפוריות, במקום בו האויר מכיל ריכוזים גבוהים מהמפורט של: עופרת ונגזרותיה: 0.05 mg/m^3 , קדמיות ונגזרותיו: 0.005 mg/m^3 , כספית אורגנית ונגזרותיה: 0.005 mg/m^3 , אטילן אוקסיד: 0.75 ppm , וניל כלוריד: 0.75 ppm .

יחידת הבטיחות

אוגוסט 2024

בכל מקרה של עבודה עם כימיקלים מסוכנים, יש לקרוא בעיון את גיליון הבטיחות (SDS) של החומר ולבחון האם מצוין בו מידע לגבי השפעתו הבריאותית על נשים בהריון, נשים מניקות ונשים בגיל הפוריות וכן, מהם אמצעי המגן הנדרשים בעת בעבודה עם החומר. יש להקפיד להשתמש באמצעי מגן שימנעו מגע עם החומר.

במעבדות האוניברסיטה ישנם אמצעי הגנה הנדסיים, כגון מנדפים כימיים או ביולוגיים, שנדרשים לעבור בדיקה תקופתית, וכן יש ציוד מגן אישי. כדי למנוע חשיפה לחומרים מסוכנים יש להקפיד לעשות בהם שימוש. כאשר יש תקלה במכשור ההגנה ההנדסי או שאין אמצעי הגנה הנדסי – אין להימצא במקום.

2. תקנות עבודת נשים (עבודות אסורות, עבודות מוגבלות ועבודות מסוכנות), תשס"א-2001,

קובעות שעל המעסיק ליידע את הנשים במקום העבודה בדבר סיכונים הנוגעים לנשים בהריון ולנשים בגיל הפוריות ולהציג את התקנות במקום בולט במקומות העבודה הרלוונטיים. עקרי תקנות עבודת נשים הקשורות לעבודה במעבדה כימית מופיעים בהמשך המסמך.

חובת יידוע בדבר הריון, סעיף 4 לתקנות:

"עובדת החשופה בעבודתה לחומרים המפורטים בתוספת השלישית עד החמישית או העובדת בקרבה למקור חום העשוי להעלות את חום גופה מעל ל-38.5 מעלות צלזיוס למשך 4 שעות רצופות, תודיע למעבידה על היותה בהריון, בתוך 10 ימים מהיום שבו נודע לה על הריונה; העובדת תצטרף להודעתה אישור רפואי בדבר הריונה.

הגבלות העבודה בתקופת הריון, סעיף 5 לתקנות:

"נודע למעביד על הריונה של עובדת, לא יעבידה –

- (1) בהליך ייצור של חומרים המפורטים בתוספת השלישית;
- (2) בחשיפה לחומרים המפורטים בתוספת הרביעית או לחומרים המפורטים בתוספת החמישית בריכוזים העולים על אלה הנקובים בתוספת השנייה לתקנות הניטור; הוראות פסקאות (1) ו-(2) לא יחולו על הזרקת תכשירים ציטוטוקסים אנטיסרטניים המפורטים בתוספת השלישית והרביעית שהם מוכנים להזרקה;
- (3) בקרבה למקור חום העשוי להעלות את חום גופה מעל ל-38.5 מעלות צלזיוס למשך 4 שעות רצופות.

יחידת הבטיחות

אוגוסט 2024

חובת יידוע בתקופת הנקה תק' תשע"א – 2011, סעיף 7 לתקנות:

עובדת החשופה בעבודתה לחומרים המפורטים בתוספת השניה או החמישית בריכוזים העולים על אלה הנקובים בתוספת השנייה לתקנות הניטור, או לחומרים המפורטים בתוספת השלישית או הרביעית והיא מניקה, תודיע למעבידה על היותה מניקה.

הגבלות העסקה בתקופת הנקה תק' תשע"א – 2011, סעיף 8 לתקנות:

הודיעה העובדת למעביד, כאמור בתקנה 7 ומסרה לו הצהרה בכתב על היותה מניקה לפי הטופס שבתוספת השישית, לא תועבד בעבודה שבה היא חשופה לחומרים המפורטים בתוספת השניה או החמישית בריכוזים העולים על אלה הנקובים בתוספת השנייה לתקנות הניטור או לחומרים המפורטים בתוספת השלישית או הרביעית; הוראה זו לא תחול על הזרקת תכשירים ציטוטוקסים אנטיסרטניים המפורטים בתוספת השלישית והרביעית שהם מוכנים להזרקת; על המעביד למצוא בעבודה עבודה חלופית מתאימה במידת האפשר.

תוספת שניה

(תקנות 3, 7, 8, 9)

1. עופרת ונגזרותיה (Lead and Derivatives)
2. קדמיום ונגזרותיו (Cadmium and Derivatives)
3. כספית אורגנית ונגזרותיה (Organic Mercury and Derivatives)

תוספת שלישית

(תקנות 4, 5, 7, 8-9)

1. ארסן (זרניך) ונגזרותיו האנאורגניות (Arsenic and Inorganic Derivatives)
2. בנזן (Benzene)
3. וורפרין (Warfarin)
4. תלידומיד (Thalidomide)
5. דיאתיל סטילבסטרול (Diethylstilbestrol)
6. תכשירים ציטוטוקסים אנטיסרטניים, לרבות:
 - (1) אנתרציקלינים (Anthracyclines)
 - (2) אפיפודופילוטוקסינים (Epipodophyllotoxins)
 - (3) וינקא אלקלואידים – (Vincal Alkaloids)
 - (4) אנטימטבוליטים כגון: פלואורואוראציל (Fluorouracil)
 - (5) אלקילטורים כגון: מכלוראתאמין (Methotrexate), (Methotrexate)
 - ציקלופוספאמיד (Cyclophosphamide)
7. אתיל ניטרוזו (אוריאה) (Methotrexate)
8. ביפנילים פוליכלורנייים (Polychlorinated Biphenyls)
9. רטינואידים לרבות איזורטינואידים (Retinoids-IsoRetinoids).

יחידת הבטיחות

אוגוסט 2024

תוספת רביעית

(תקנות 4, 5, 7, 8 ו-9)

1. ארסן (זרניך) ונגזרותיו האנאורגניות (Arsenic and Inorganic Derivatives)

2. בנזן (Benzene)

3. תכשירים ציטוטוקסים אנטיסרטניים בצורתם הנוזלית, לרבות:

(1) אנתרציקלינים (Anthracyclines)

(2) אפיפודופילוטוקסינים (Epipodophyllotoxins)

(3) וינקא אלקלואידים (Vinca Alkaloids)

(4) אנטימטבוליטים כגון: פלואורואוראציל (Fluorouracil)

תיוגואנין (Thioguanine)

(5) אלקילטורים כגון: מכלוראתאמין (Mechlorethamine)

ציקלופוספאמיד (Cyclophosphamide)

4. אתיל ניטרוזו (אוריאה) (Ethylnitrosourea)

5. ביפנילים פוליכלוריניים (Polychlorinated Biphenils)

תוספת חמישית

(תקנות 4, 5, 7, 8 ו-9)

שם הגורם המזיק

1. אתילן אוקסיד Ethylene-Oxide

2. ויניל כלוריד - Vinyl Chloride